

Xitori lexi i xa Nokugcina Mhlophe.

U tswariwile hi 1958, eKwaZulu-Natal. U kurisiwile hi kokwanaxisati wa yena.

Kokwanaxisati wa yena a hamba a n'wi rungulele mitsheketo hi Xizulu. U rungulela Gcina mitsheketo yo tala a ha ri lontsongo.

Kokwanaxisati wa Gcina u n'wi rungulele mitsheketo ku kondza a kota no vumba swifaniso swa miehleketeto.

Gcina a ta yingisela kahle loko a karhi a runguleriwa.

Loko Gcina a ri na khume wa malembe, kokwanaxisati wa yena u n'wi tekile va ya tshama eKapa-Vuxa.

Gcina u kule a nga ri na vuhungasi byo tala na mavonakule.
U kule a rhandza ku hlaya tibuku.

U sungule ku tsala mitsheketo na switlhokovetselo hi
Xiqhoza.

Hi le tlhelo a va a karhi a dyondza no pfuneta ekerekeni.

Siku rin'wana mufundhisi na nghamu yakwe va n'wi rhambile ekaya ra vona.

Hi xa mundzuku nimixo mufundhisi u rhambile Gcina eka nhlengeletano etikweni ra le kusuhi.

Nhlengeletano a yi ri ekaya ka Hosi.

Nhlengeletano a yi ri mayelana no pfumelela tihomu ku ya emuhwanini.

Loko a ri kwale, u vonile wanuna a ambarile xiambalo xa xintu xo vangama.

Wanuna loyi a ri muphati. Muphati i munhu loyi a ndhundhuzelaka no yimbelela eka mitlangu ya xintu.

Gcina u tsakisiwile hi ndlela leyi muphati a tirhisa vutshila na ririmi hakona. U tivisiwile eka muphati na Hosi.

Loko muphati a n'wi qhavula, a titwa a ri muphati na yena.

Gcina u tekile xiboho xa ku va muphati.

Hi 1979, Gcina u rhurhele eJoni laha a tirheke tani hi mupfuni wa le makaya. A hlayisa vana va mune vo phungela.

Siku rin'wana u va miyetile hi ku va hlamusela ntsheketo.

Ntsheketo a wu vulavula hi *Nanabuhlele*, xinghunghumana lexikulu xa mihlovohlovo lexi a xi tshama ematini.

A nga swi tivi leswaku vana va ta tsakela migaringeto ya yena ya xi Afrika. Kambe ku nga si hela nkarhi va ku, "Hi byele xitori xin'wana!"

U tekile xiboho xa ku sungula ku tsala mitsheketo.

A lava ku hlohlotela vana ku tsakela mitsheketo ya kokwanaxisati wa yena.

U sungule ku tsala tibuku ta vana, mitlangu, mitsheketo na swiphatu.

Wun'wana ntsheketo wa yena wo sungula a ku ri, '*My Dear Madam.*'

Ntsheketo lowu i wa vutomi byakwe tanihi mupfuni ekaya.

Ntsheketo wun'wana wa nkoka wa nkarhi lowu i '*Love Child*', xa mayelana na vutomi bya Gcina.

Gcina a a lava ku sirhelela vutshila byo rungula mitsheketo.

Hikokwalaho ka sweswo u ve a sungula *Zanendaba Institute*.

Zanendaba i rito ra Xizulu leri vulaka 'tana na mahungu' kumbe 'ndzi byele timhaka.'

Zanendaba Institute yi letela vanhu lava tsakelaka ku rungula no tsala switori.

Gcina u sungule pfhumba ra *Nozincwadi Mother of Books Campaign* hi 2001.

Gcina u hlohotela ku hlaya na ku hlamusela mitsheketo hambi ku tsala mitsheketo ya vana.

U sungule ku endzela matikoxikaya mo hambanahambana eAfrika-Dzonga ku avelana na vanhu hi nkoka wo hlaya.

U tlhela a nyikela tibuku eka swikolo leswi a swi endzelaka leswaku va ti veka elayiburari.

Gcina u tlangile tanihi mutlanginkulu wa ntlangu lowu kumeke sagwati wa *'Have you seen Zandile?'*

Ntlangu lowu i wa nhwana lontsongo loyi a a tshama na kokwanaxisati wa yena eDurban, ivi mana wa Zandile a n'wi rhwala a n'wi yisa ematikoxikaya eKapa-Vuxa.

Gcina u tsarile ntsheketo lowu mayelana na vutomi bya yena.

Leswi hileswi Nokugcina Mhlophe a swi vuleke hi ntirho wa yena:

“Ndzi rungula mitsheketo ku pfuxelela mitsheketo eka vanhu, hikuva ndzi tshemba leswaku munhu un’wana na un’wana u na ntsheketo lowu a nga wu rungulelaka.”

U na ntsheketo lowu u nga hi rungulelaka?

—Swivutiso

1. Xana Gcina Mhlophe i mani?
2. I ncini xi endleke leswaku Gcina a lava ku va muphati?
3. I ncini xi endleke leswaku Gcina a tsala mitsheketo?
4. Kuma ntsheketo lowu tsariweke hi Gcina Kutani u wu hlayela ehenhla.
5. Tsala ntsheketo hileswi nga tshama swi ku humelela evuton'wini.
6. Hikokwalaho ka yini u ehleketa leswaku ku hlaya i swa nkoka?
7. Hi yihi mitirho leyi u yi endlaka hi nkarhi wa wena wo wisa?
8. Xana u lava ku tsundzukiwa hi nyiko yihi?

Ntsheketo lowu wu endliwile na ku tsariwa hi
Xivhenda tanihi xiphemu xa phurojeke ya
switirhisiwa swo hlaza swa Zenex Ulwazi Lwethu hi
2021.

